

това и тази книга ни оставя на прага, изглежда, че ние всички ще трябва да го прекрачваме сами с поета. Несъмнено е едно — Магдалена Шишкова е извършила тежко и благородно дело и е изпълнила

целите си с висок професионализъм, с обич и съпричастие към поета Никола Вапцаров.

Йордан Каменов

КЛАСИКА И СЪВРЕМЕННОСТ

Angel Pariente: „En torno a Góngora“, ed. „Jucar“, Madrid, 1988.

Filippe Van Tieghem: „Victor Hugo — génie sans frontière“, ed. „Larousse“, Paris, 1988

Fernando Pessoa: „Teoria poetica“, ed. „Jucar“, Madrid, 1988

Стара истина е, че класическата литература е винаги свързана със съвременната литература, с онези неувяхващи истини за живота, с дълбоката душевност, която винаги вирее в неувяхващите стремежи на човека към свобода и прогрес. Макар че някои закостенели мозъци — далтонисти, забравят тази вечна истина и оставят редица покосити след себе си, най-великите и най-важните творци в българската литература и днес ни занимават с дълбоките си прозрения в своите произведения, те напират в дълбочината на чувствата ни и най-сигурните пътища за прогрес — като Христо Ботев, Иван Вазов, Пейо Яворов, Пенчо Славейков, Христо Смирненски, Никола Вапцаров и др. Това се чувствава и в световната литература, чийто творци завинаги сочат най-светлите помисли за човешкото достойнство и добруване, за истинския ход на културата и литературата, като незабравимите Александър Пушкин, Виктор Юго, Хайнрих Хайне, Лев Толстой, Уилям Шекспир, Фьодор Достоевски, Федерико Гарсия Лорка и др. Там, където класиката не е на почит, не се уважава от късогледни ценители, там и съвременната литература е в застой. И за да няма елементи на подценяване, на неразбиране, класическата литература се изучава непрекъснато, разяснява се по-най-различни поводи, защото тя е неизчерпаем източник на вдъхновение, на знания и устреми за нов културен национален и световен градеж.

Тази неизменна задача следват и някои реномирани чуждестранни издателства — като испанското изд. „Хукар“ от Мадрид, чийто книги, ни занимават сега. Издателството например поддържа с достойнство поредицата „Поетите — представителна серия“, към която спада и солидният сборник „Възвръщане към „Гонгора“, съставен като луксозно издание от изтъкнатия испански литературен критик и историк Анхел Паринте. Самото заглавие подсказва, че испанската читателска публика и интелигенцията се връщат винаги към живота и творчеството на великия испански поет Луис де Гонгора и Арготе, чийто творчество и сега привлича с неговата неувяхваща поетична сила, с дълбоките си мисли, изречени с голям творчески полет още преди 4 века. И за да бъде прецизно оценена тази поезия, съставителят Анхел Паринте е събрал над 336 страници редица изследвания, критични материали и писма, не само от съвременни автори, но и от съвременници на Гонгора, като например Лопе де Вега — също така гениален поет и драматург, живял по същото време на испанска земя, като Педро Валенсиа, Хуан Пинеда и други, от латиноамериканските му ценители като мексиканец Алфонсо Рейес, аржен-

тинена Хорхе Луис Борхес, кубинеца Лесам Лима и други видни писатели от този район на света. Особено ярко са написани изследванията „Да пристъпим към Гонгора“ от видния белетрист и есеист Асорин, „Любовните сонети на Гонгора“ от американския испанист Робърт Джеймс, „Гонгора и усетът към света“ от испанския литературен критик от младата генерация Андрес Рубайна и др. Неслучайно последният завършва своите разсъждения с крилатата мисъл, че „да се пише поезия, това значи да се пресъздаде света“.

Друг особен факт в това отношение, което иллюстрира величието на класиката, представлява животът и творчеството на великия френски поет, белетрист, публицист и общественик Виктор Юго, чийто стогодишнина от неговата смърт неотдавна беше чествувана по всички краища на света. Защото този неувяхващ творец на живото френско слово остана като незаличим пример не само за всички френски писателски поколения, но и за тези от световната литература въобще. Даже патриархът на българската литература Иван Вазов се е учил от неговото трепетно и животно слово, от неговия колоритен лиризъм и историческа правда. Затова за Виктор Юго не спират да излизат най-разнообразни изследвания за неговата творческа последователност, за неговата лирическа и обществена правда като неотдавна излязлата изцяло издадена биография „Виктор Юго — геният без граници“ от литературния критик и историк Филип ВанТиттем, от парижкото издателство „Ларус“, чиято известност се носи по всички посоки на света от неговите многобройни изцяло издавани речници и енциклопедии, както и други литературни и езикови пособия. Неслучайно този живо написан „Речник на неговия живот и творчество“, както се казва в подзаглавието на книгата, говори за обхвата на неговия живот и дълбоката творческа мисловност на този, който е проявил достойнството си като борец и общественик, защитил и българската борба срещу петковното турско робство. Този колосален труд не е обикновена биография, написана под формата на речник, а едно ярко отражение на неговия богат творчески и обществен живот, с многобройни снимки и факсимилета, за да изгледят ярко и достойно творческият гений на Виктор Юго. А краткият, но съдържателен предговор на френския писател Жак Дьомулен завършва с крилатата мисъл на също така великия френски поет Шарл Бодлер, че „не само е велик, но и универсален“ като творец и поборник за по-хубав свят и човешко добруване.

Спирам се и на рядката по своята есенциална насоченост книга „Поетична теория“ от най-голе-

мия португалски поет на XX век—Фернанду Песоа. Тя е също така от споменатата по-горе поредица на издателство „Хукар“ от Мадрид и преведена на испански език от Х. А. Сирьеруело. Тук са разкрити не само поетическите търсения на великия португалски автор, но и неговите дълбоки чувства, неговите критически и широкообхватни насоки за проникване в търсенията в творчески аспект на редица португалски и чужди поети. Неслучайно в дългия си и ярко написан предговор неговият испански изследовател и критик Хосе Луис Гарсиа Мартин очертава не само лика на поета Фернанду Песоа, но и неговите разбираня относно теоретичните изследвания по отношение на поезията и неговата разностранна култура и насоченост. Сравнява го с видния френски поет Пол Валери, с английския поет Елиът и други, за да обоснове широката и задълбочена творческа дейност, която е проявил в своята поетична теория, в която се откриват оригинални виждания, за да подчертае испанският критик Мартен, че „скрития и толкова труден път за отразяване на живота той освети

със своите стихове и проза“.

Всичко това, разбира се, се вижда в широк аспект в редица размисли, съставящи книгата на Фернанду Песоа, особено в такива изследвания като „Новата португалска поезия“, където говори нашироко за нея в някои от незаменимите му профили, посветени на видни поети като Франсишку Коштя, Адолфо Кисони Монтейру, Мариу Са — Карнейру и др. Те са разгледани с голяма прецизност и критическа насока, както и някои техни неудачи и увлечения от безпринципната естетика. В това отношение „Страници за естетиката и поезията“ от самия Песоа са образец на рядък усет за проникване в реалното, в обхвата на позитивното, към дълбокото и вярно отражение на действителността. Тези именно изследвания, изпълнени с много размисли с есеистичен оттенък, представляват най-доброто в посоките и аналитичните търсения на най-големия португалски поет на XX век Фернанду Песоа.

Жак Битес